Bob

MAKTAB IJODIY BIRLASHMALARI

3.1. Maktabda ijodiy birlashmalarni tashkil etish

3.2. Maktab ijodiy birlashmalari turlari

3.3. Ijodiy birlashmalar tadbirlarini tashkil etish

3.4. Tanlovlar, festivallar, olimpiadalar, konferensiyalar

“Yoshlikda ilm-hunar o‘rgangan kishi,
tosh uzra naqsh bitgandek bo‘lur”

ALISHER NAVOIY

Ushbu bo‘lim maktabdagi ijodiy birlashmalarni tashkil etish va rivojlantirishga bag‘ishlangan bo‘lib, qo‘shimcha ta’lim tizimida bolalarning ijodiy salohiyatini ochishning muhim mexanizmlarini ko‘rib chiqadi:

- birlashmalarni tashkil etish;
- ularning turlari; tadbirlarni tashkil etish; tanlovlar, festivallar, olimpiadalar va konferensiyalar.

3.1. Maktabda ijodiy birlashmalarni tashkil etish

Umumta’lim tashkilotida ijodiy birlashmalar faoliyati darsdan tashqari faoliyat shaklida ham, qo‘shimcha umumta’lim dasturlari doirasida amalga oshiriladigan ta’lim faoliyati shaklida ham tashkil etilishi mumkin. Bunday faoliyat bolalar va kattalar uchun qo‘shimcha ta’lim bo‘yicha litsenziya mavjud bo‘lganda yoki qo‘shimcha ta’lim resurslari bo‘lgan boshqa tashkilotlar bilan tarmoq shaklida hamkorlik orqali amalga oshirilishi mumkin.

Ijodiy birlashmadagi o‘quvchilar soni, yosh toifalari va mashg‘ulotlarning davomiyligi qo‘shimcha umumta’lim dasturlarining yo‘nalishiga va ta’lim tashkilotining mahalliy normativ hujjatlariga bog‘liq. Har bir o‘quvchi bir vaqtning o‘zida bir nechta ijodiy birlashmada qatnashish huquqiga ega. Birlashmalar faoliyatida, zarur sharoitlar va rahbarning roziligi bo‘lsa, voyaga yetmagan o‘quvchilarning ota-onalari ham ishtirok etishlari mumkin.

Muhim

Qo‘shimcha umumrivojlantiruvchi dasturlar bo‘yicha ta’lim faoliyatini tashkil etishning yetakchi shakli — bolalar ijodiy birlashmalarini tashkil etishdir.

Qo‘shimcha ta’lim birlashmalaridagi mashg‘ulotlar guruhlar bo‘yicha, individual tarzda yoki birlashmaning barcha a’zolari bilan birgalikda o‘tkazilishi mumkin. Birlashma tarkibiga sog‘lig‘ida cheklovlari bo‘lgan o‘quvchilar kiritilganda, uning son tarkibi kamaytirilishi mumkin. Yo‘nalishlar bo‘yicha mumkin bo‘lgan jihozlar ro‘yxati tegishli uslubiy tavsiyalarda keltiriladi.

Umumta’lim tashkilotida ijodiy birlashma yaratish algoritmi

1-bosqich. Maqsadni belgilash:

- birlashmani yaratishning maqsad va vazifalarini aniqlash; tematik yo‘nalishni aniqlash;
- kadrlar va moddiy-texnik resurslarni tahlil qilish;
- zarurat bo‘lsa pedagoglar uchun malaka oshirish tayyorgarligini tashkil etish.

2-bosqich. Tashkiliy-faoliyat:

- axborot kampaniyasini tashkil etish (rasmiy saytda ma’lumot joylashtirish, ota-onalar yig‘ilishlari, qo‘shimcha ta’lim yarmarkalari, o‘quvchilarni qabul qilish);
- metodik ta’minotni tashkil etish (ta’lim dasturini ishlab chiqish, metodik va didaktik materiallar, elektron resurslar banki);
- kerakli jihozlarni xarid qilish; birlashma ishini tashkil etish va nazorat qilish; o‘quvchilar va pedagoglarni tanlov faoliyatiga jalb qilish.

3-bosqich. Refleksiv bosqich:

- miqdoriy tahlil (kontingentning saqlanishi, o‘quvchilarning yutuqlari, tanlovlardagi ishtirok faolligi);
- ta’lim dasturining sifatini tahlil qilish;
- o‘quvchilarning sifat ko‘rsatkichlarini (motivatsiya, jalb qilinganlik, rivojlanish dinamikasi) tahlil qilish;
- birlashma faoliyatining maktab rivojiga qo‘shgan hissasini baholash; natijalarni tizimlashtirish uchun metodik yordam ko‘rsatish.

3.2. Maktab ijodiy birlashmalarining turlari

Amaliy faoliyatda bolalar (ijodiy) birlashmalarining quyidagi turlari shakllangan:

1. **Studiyalar —** dizayn studiyasi, tasviriy san’at studiyasi, aktyorlik mahorati studiyasi, xoreografiya studiyasi, estrada qo‘shiqchiligi studiyasi, raqs studiyasi, erta badiiy rivojlantirish studiyasi, sport bal raqslari studiyasi, adabiy studiya, poetik studiya.
2. **Ansambllar —** raqs ansambli, instrumental ansambl, vokal ansambl, zamonaviy estrada bal raqslari ansambli, xalq raqslari xoreografik ansambli, folklor ansambli.
3. **Orkestrlar —** simfonik orkestr, xalq cholg‘ulari orkestri va boshqalar.
4. **Ustaxonalar —** badiiy ustaxona, badiiy loyihalash ustaxonasi, foto va kino san’ati ustaxonasi, ijodiy ustaxona, qo‘l mehnati (handmade) ustaxonasi.
5. **Teatrlar —** drama teatri, musiqiy teatr, qo‘g‘irchoq teatri, adabiy teatr, moda teatri, stol teatri, shou-teatr, teatr-studiya.
6. **Bolalar badiiy ijodiy jamoalari —** bolalar xoreografik jamoasi, vokal-xoreografik jamoa, raqs jamoasi va boshqalar.
7. **Klublar —** kino ixlosmandlari klubi, yosh teatrshunoslar klubi, yosh san’atshunoslar klubi, adabiy klub va boshqalar.
8. **To‘garaklar —** adabiy to‘garak, badiiy ijod to‘garagi, dekorativ-amaliy san’at to‘garagi, qo‘l mehnati to‘garagi va boshqalar.
9. **Laboratoriyalar —** bolalar ijodiy kino laboratoriyasi, multiplikatsiya laboratoriyasi, ijodiy laboratoriya, bolalar ijodi laboratoriyasi va boshqalar.
10. **Ixtisoslashgan maktablar —** faoliyat profili, chuqurlashtirilgan ta’lim mazmuni, murakkablik darajasi va tayyorgarlik tizimiga ega tor ixtisoslashgan ijodiy birlashma. Umumta’lim maktabi bazasida badiiy hunarmandchilik maktabi, media maktab, avto maktab, kino maktab va boshqalar tashkil etilishi mumkin.
11. **Seksiyalar —** ma’lum sport ixtisosligiga ega bo‘lgan birlashma bo‘lib, sport mashg‘ulotlariga yo‘naltiriladi, tarbiyalanuvchilarning sport qobiliyatlarini rivojlantiradi va muayyan sport turi bo‘yicha eng iqtidorli bolalarni aniqlashga xizmat qiladi.

Iqtibos

“Qo‘shiq — millatning qalb ko‘zgusi va uni avloddan-avlodga yetkazuvchi ma’naviy ko‘prikdir”

Yunus Rajabiy

Maktab jamoaviy xorlarining umumta’lim muassasalari bazasida faoliyat yuritishining dolzarbligi davlatning barkamol rivojlangan shaxsni shakllantirishga bo‘lgan ijtimoiy buyurtmasi bilan bog‘liq bo‘lib, insonparvar qadriyatlar tizimida, ma’naviy-axloqiy va milliy qadriyatlarga tayanilgan holda tarbiyalanishni nazarda tutadi.

Xor bo‘lib kuylash — barcha yosh toifalari uchun eng qulay musiqiy san’at janrlaridan biri bo‘lib, bolalar va o‘smirlarning ma’naviy-axloqiy tarbiyasi, musiqiy va badiiy-estetik rivojlanishi vazifalarini keng ko‘lamda hal etadi, shuningdek, o‘quvchilarni ijtimoiy ahamiyatga ega faoliyatga samarali moslashtirish va jalb etishni ta’minlaydi. Mamlakatimiz xalqlarining musiqiy merosi durdona asarlari bilan tanishish, ularni o‘rganish va ijro etish orqali o‘quvchilar milliy qadriyatlar, milliy an’ana va urf-odatlar tizimini anglay boshlaydilar. Bu esa yagona madaniy makonni saqlash va rivojlantirishga, milliy o‘zlikni anglashni mustahkamlashga xizmat qiladi.

Muhim

Xordagi mashg‘ulotlar bolalar va o‘smirlarning umumiy madaniyatini yuksaltirishga, ularning ijodiy salohiyatini rivojlantirishga, kasbiy o‘zini anglashiga va ijtimoiylashuviga xizmat qiladi. Maktab xorlari — bu nafaqat musiqaga o‘qitish vositasi, balki o‘quvchilarning madaniy va shaxsiy sifatlarini shakllantirish vositasidir.

Umumta’lim muassasalari negizida xor jamoalarini tashkil etish quyidagi shakllarda amalga oshirilishi mumkin: sinfdan tashqari ishlar tizimi doirasida; umumta’lim muassasasida tashkil etiladigan badiiy-estetik yo‘nalishdagi to‘garaklar va qo‘shimcha mashg‘ulotlar asosida; ta’lim, madaniyat va san’at yo‘nalishidagi tashkilotlar bilan hamkorlikda amalga oshiriladigan qo‘shma ta’limiy va ijodiy loyihalar doirasida.

Xor jamoasi rahbari sifatida umumta’lim tashkilotining musiqa o‘qituvchisi, qo‘shimcha ta’lim pedagogi yoki tarmoq shaklidagi dastur doirasida jalb qilingan boshqa mutaxassis faoliyat yuritishi mumkin, bunda uning ta’limi va malakasi kasbiy faoliyat talablariga mos bo‘lishi kerak.

Ta’lim tizimida o‘quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish va jamoaviy ijrochilik madaniyatini shakllantirishga qaratilgan muhim tadbirlardan biri sifatida respublika miqyosida xor va vokal jamoalari ko‘rik-tanlovlarini tashkil etish tavsiya etiladi. Mazkur tanlovlarni O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi hamda tegishli ijodiy va metodik markazlar hamkorligida o‘tkazish maqsadga muvofiqdir. Tanlovni har yili o‘tkazish orqali quyidagi maqsadlarga erishish ko‘zda tutiladi: bolalar xor harakatini rivojlantirish; vokal-xor ijrochiligi mahorati va sifatini oshirish; mamlakatning qo‘shiqchilik va musiqiy merosini asrab-avaylash hamda targ‘ib qilish; xor ijrochiligi yo‘nalishida iqtidorli bolalarni aniqlash va qo‘llab-quvvatlash.

Tanlovlarda 7 yoshdan 17 yoshgacha bo‘lgan bolalar, jumladan, sog‘lig‘ida cheklovlari bo‘lgan, og‘ir hayotiy vaziyatga tushib qolgan, yetim, ota-ona qaramog‘idan mahrum bo‘lgan, nogironligi bo‘lgan hamda alohida ta’lim ehtiyojlariga ega bolalarning ishtirokini ta’minlash maqsadga muvofiqdir; ishtirokchilar tashkiliy-huquqiy shakli va idoraviy mansubligidan qat’i nazar, teng imkoniyatlar asosida jalb etiladi.

Maktab teatri

Iqtibos

“San’at — millatning ko‘zgusi, uning ruhi va istiqbolidir”

Abdulhamid Cho‘lpon

Bolalarni mamlakatning boy va noyob madaniy merosi bilan tanishtirish, ularda estetik did, ma’naviy-axloqiy qadriyatlar hamda ijodiy tafakkurni shakllantirish ta’lim-tarbiya jarayonining muhim yo‘nalishlaridan biridir. Yosh avlodni har tomonlama rivojlantirish vositalaridan biri sifatida maktab teatrlari va bolalar teatr jamoalari faoliyatini rivojlantirish, ular o‘rtasida ko‘rik-tanlovlar tashkil etish tavsiya etiladi.

Muhim

Teatr — bu har bir boladagi iste’dod va iqtidorni aniqlash, uni rivojlantirish hamda ijodiy faoliyatga jalb etish imkonini beruvchi muhim san’at yo‘nalishidir.

Maktab teatri — bu nafaqat sahna ko‘rinishlari namoyishi, balki: nutq madaniyatini rivojlantirish; ijodiy fikrlashni shakllantirish; jamoaviy hamkorlik ko‘nikmalarini rivojlantirish; o‘z fikri va qobiliyatlarini erkin ifoda etishga o‘rgatish; ma’naviy-axloqiy qadriyatlarni mustahkamlashga xizmat qiluvchi tarbiyaviy tizimdir.

O‘zbekiston Respublikasida o‘quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish, bo‘sh vaqtini mazmunli tashkil etish hamda san’atga qiziqishini qo‘llab-quvvatlash maqsadida umumiy o‘rta ta’lim muassasalarida teatr studiyalari va ijodiy jamoalar faoliyatini rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilmoqda. Umumiy o‘rta ta’lim tizimida o‘quvchilarning sahna madaniyati, aktyorlik mahorati va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish maqsadida “Turon” maktab teatri yo‘nalishida respublika ko‘rik-tanlovi tashkil etilishi tavsiya etiladi. Mazkur tadbir orqali maktab teatr jamoalarini qo‘llab-quvvatlash, iqtidorli o‘quvchilarni aniqlash, ularning ijodiy imkoniyatlarini namoyon etish hamda teatr san’atiga qiziqishini oshirish ko‘zda tutiladi.

Qo‘shimcha ma’lumot

Mazkur yo‘nalish quyidagi normativ-huquqiy hujjatlar bilan bog‘liq holda amalga oshiriladi: O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining yoshlar ma’naviyatini yuksaltirish va bo‘sh vaqtini mazmunli tashkil etishga qaratilgan tashabbuslari; O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni; O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining teatrlarning jamiyat madaniy hayotidagi ahamiyatini oshirish va ularning faoliyatini qo‘llab-quvvatlashga oid qarori; O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi hamda Madaniyat vazirligining maktab teatr jamoalari faoliyatini tashkil etish va ko‘rik-tanlovlarni o‘tkazishga qaratilgan tegishli tashkiliy hujjatlari.

Maktab muzeyi

Maktab jamoaviy xorlarining umumta’lim muassasalari bazasida faoliyat yuritishining dolzarbligi davlatning barkamol rivojlangan shaxsni shakllantirishga bo‘lgan ijtimoiy buyurtmasi bilan bog‘liq bo‘lib, insonparvar qadriyatlar tizimida, ma’naviy-axloqiy va milliy qadriyatlarga tayanilgan holda tarbiyalanishni nazarda tutadi.

Ta’lim tashkilotlari tarkibidagi maktab muzeylari bolalar va o‘smirlarning fuqarolik-vatanparvarlik hamda ma’naviy-axloqiy tarbiyasining markazi hisoblanadi. Maktab muzeylari ta’lim-tarbiyaviy jarayonda foydalanish uchun hududning tarixiy, madaniy va tabiiy xususiyatlari, muhim sanalar, tarixiy voqealar va mashhur yurtdoshlar bilan bog‘liq materiallarni to‘playdi va saqlaydi.

Muhim

Ta’lim muassasasi muzeyi — bu ta’lim muassasasi tarkibidagi alohida yoki tarkibiy bo‘linma bo‘lib, u muzey vositalari, tarixiy va madaniy eksponatlar yordamida o‘quvchilarning ta’lim-tarbiya jarayonini boyitish, vatanparvarlik, ma’naviy-axloqiy va madaniy qadriyatlarni shakllantirish vazifalarini amalga oshiradi.

Ta’lim tashkilotida muzey tashkil etish uchun rahbarga quyidagi ketma-ketlik tavsiya etiladi:
muzey konsepsiyasini ishlab chiqish;
qidiruv va tadqiqot ishlarini tashkil etish uchun yo‘nalish, shakl va usullarni belgilash;
hududiy an’analar va mavjud sharoitlarni hisobga olgan holda ish shakl va usullarini aniqlash;
ekspozitsiya yaratish uchun materiallarni to‘plashni tashkil etish (foto va video materiallar, hujjatlar, shaxsiy buyumlar va boshqalar);
muzey buyumlarini inventar daftariga (qabul kitobiga) ro‘yxatdan o‘tkazish;
o‘quvchilar orasidan qidiruv, fond, ekspozitsion va ekskursiya-ommaviy ishlarni muntazam olib boradigan faollar guruhini shakllantirish;
fondlarni saqlash va eksponatlarni namoyish qilish uchun joy ajratish.

Maktab muzeylarini rasmiy maqomga ega qilish uchun ta’lim tashkilotlari pasportlashtirish va ro‘yxatdan o‘tkazish jarayonidan o‘tishi lozim. Maktab muzeylari faoliyatining alohida yo‘nalishlaridan biri — mamlakatimiz mudofaasi va xavfsizligi ishtirokchilari hamda qahramonlariga bag‘ishlangan bo‘limlarni tashkil etishdir.

Ta’lim muassasasi muzeylari faoliyati O‘zbekiston Respublikasining ta’lim, muzeylar, arxiv ishi va madaniy merosni muhofaza qilish sohasidagi qonunchilik hujjatlari hamda tegishli vazirliklarning normativ-huquqiy va metodik hujjatlari asosida amalga oshiriladi.

Maktab media markazi

Media markaz — media-axborot madaniyatini shakllantirish, ijodiy fikrlashni rivojlantirish hamda o‘quvchilarni zamonaviy media muhitiga moslashtirishga xizmat qiluvchi yaxlit ta’lim makonidir.

Media markazning asosiy maqsadi o‘quvchilarda media sohasidagi kasbiy faoliyat haqida tasavvur hosil qilish, media industriyasidagi kasblarni ongli ravishda tanlashga yo‘naltirish va buning uchun zarur amaliy ko‘nikmalarni shakllantirishdan iborat.

Muhim

Media markaz ta’lim tashkilotining axborot makonini rivojlantirish, ma’rifiy g‘oyalarni targ‘ib etish, o‘quvchilarning axborot-axloqiy kompetensiyalarini, shuningdek shaxsiy va ijodiy salohiyatini rivojlantirish uchun qulay sharoit yaratadi.

Shuningdek, media markaz bolalar, ota-onalar va media sohasi mutaxassislarini birlashtiruvchi yagona ta’lim maydoni sifatida vatanparvarlik tarbiyasiga qaratilgan dasturlarni amalga oshirishga xizmat qiladi. Maktab media markazi o‘quvchilarga maktab hayoti va boshqaruvida faol ishtirok etish, kattalar bilan samarali hamkorlikni yo‘lga qo‘yish, tashkilotchilik va jamoada ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirish hamda turli media loyihalarni amalga oshirish imkonini beradi.

Muhim

Maktabning barcha axborot maydoni elementlari (sayt, gazeta, televideniye, mobil ilova) o‘quv jarayoni ishtirokchilari bilan samarali hamkorlik vositasi bo‘lishi va ta’lim tashkiloti faoliyatini tashkil etish talablariga javob berishi kerak.

Media markazdagi kasbiy yo‘naltirish faoliyati bolalarga nafaqat bo‘lajak kasbini aniqlashga yordam beradi, balki media makonidagi kompetensiyalarini kengaytiradi (amaliy faoliyat, portfolio, loyiha faoliyati, tanlovlar va festivallar orqali). Mediamarkaz ta’lim tashkilotining axborot makonini shakllantirish vositasi sifatida nafaqat tashkilotning o‘zi uchun xizmat qilishi, balki butun tuman yoki shaharning media hayoti markaziga ham aylanishi mumkin.

Texnologik to‘garak

Umumta’lim tashkilotlari bazasida texnologik to‘garaklar tarmog‘ini yaratish va yosh texnologik yetakchilar, muhandislar hamda olimlarni tayyorlash — bolalar uchun qo‘shimcha ta’limni rivojlantirishning ustuvor vazifalaridan biridir.

Maktablarda texnologik to‘garaklar quyidagi maqsadlarda tashkil etilishi mumkin:

- texnologik sohada o‘quvchilarning funksional savodxonligi va kompetentligini oshirish;
- o‘quvchilarni yangi texnologik rivojlanish yo‘nalishlariga, zamonaviy ilmiy bilimlarga va muhandislik tafakkuriga jalb qilish (jumladan, tegishli respublika texnologik olimpiadalari va tanlovlarida ishtirok etish orqali);
- kasbiy yo‘naltirish va kasb tanlashga tayyorlash, o‘quvchilarni murabbiylar va soha mutaxassislari bilan birgalikdagi faoliyatga jalb qilish;
- yoshlar texnologik jamoalarini shakllantirish va texnologik loyihalarni amalga oshirish.

Muhim

Ishlab chiqilgan dasturlar umumta’lim tashkilotlari tomonidan mustaqil ravishda yoki ish beruvchilar, jamoat-ishbilarmonlik birlashmalari vakillari, murabbiylar, to‘garaklar assotsiatsiyasi vakillari hamda boshqa manfaatdor shaxslar ishtirokida tarmoq shaklida amalga oshirilishi mumkin.

Texnologik yo‘nalishdagi to‘garak dasturlarini rejalashtirish va amalga oshirishda umumta’lim muassasalarida zamonaviy uskunalar, ta’lim resurslari va innovatsion o‘quv muhitidan samarali foydalanish maqsadida ta’lim faoliyatini quyidagi tashkilotlar bilan hamkorlikda tashkil etish tavsiya etiladi:

- “Kelajak markazlari”;
- IT Park huzuridagi ta’lim va innovatsion markazlar;
- raqamli texnologiyalar o‘quv markazlari;
- oliy ta’lim muassasalari huzuridagi innovatsion laboratoriyalar va texnoparklar;
- yoshlar texnoparklari, robototexnika va dasturlash markazlari;
- texnik ijodkorlik, muhandislik va startap faoliyatini rivojlantirishga ixtisoslashgan boshqa tashkilotlar.

3.3. Ijodiy birlashmalar tadbirlarini tashkil etish

Ijodiy birlashmalar uchun tadbirlarni tashkil etishdan maqsad: o‘quvchilarning umumiy madaniyatini rivojlantirish; ularning ijodiy individualligini ochib berish; ijodiy o‘zini namoyon qilishga sharoit yaratish.

Tadbirlarni tashkil etish funksiyalari:

- ijodiy qobiliyatlar va bolalarning hissiy sohasini rivojlantirish;
- badiiy va kommunikativ madaniyat asoslariga jalb etish;
- ijtimoiy o‘zaro hamkorlik tajribasini shakllantirish, o‘z kuchiga ishonchni rivojlantirish;
- bolalar salomatligini mustahkamlash;
- mustaqillik va o‘zini o‘zi tashkil etish ko‘nikmalarini rivojlantirish;
- mazmunli va ijobiy bo‘sh vaqtni tashkil etish tajribasini shakllantirish.

Ijodiy birlashmalar uchun tadbirlarni o‘tkazish maktabning tarbiyaviy ish rejalari bilan uyg‘unlashtirilgan holda, ta’lim tashkilotining umumiy tarbiyaviy va madaniy-dam olish faoliyati tizimiga kiritilgan tarzda amalga oshiriladi.

Tanlov tadbirlari o‘quvchilarga o‘z iste’dodlarini aniqlash va namoyon etishda quyidagi yo‘nalishlar bo‘yicha yordam beradi:

1. **Tanlov —** raqobat muhitini yaratadi, o‘quvchilarni o‘z ko‘nikmalari ustida ishlashga va yuqori natijalarga erishishga rag‘batlantiradi.
2. **E’tirof va tan olinish —** o‘quvchilarga ekspertlar va tengdoshlari tomonidan o‘z yutuqlariga baho olish imkonini beradi.
3. **Teskari aloqa —** hakamlar hay’ati va boshqa ishtirokchilardan olingan fikr-mulohazalar kuchli va zaif tomonlarni tushunishga yordam beradi.
4. **Tajriba va amaliyot —** auditoriya oldida chiqish qilish, jamoada ishlash, murakkab vazifalarni hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantiradi.
5. **Yetakchilik sifatlarini rivojlantirish.**
6. **Ijtimoiy kompetensiyalarni rivojlantirish —** jamoada ishlash muloqot qilish ko‘nikmalarini rivojlantiradi.
7. **Ishonch va motivatsiya —** yuqori natijalarga erishish o‘ziga bo‘lgan ishonchni mustahkamlaydi va keyingi ta’lim uchun kuchli rag‘batga aylanadi.

Ijodiy birlashmalar uchun tadbirlarni rejalashtirishda ularni o‘quv va sinfdan tashqari faoliyat bilan uyg‘unlashtirish muhim. Shu sababli rejalashtirishda O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi hamda tegishli metodik markazlar tomonidan tuzilgan yagona tadbirlar kalendariga tayanish maqsadga muvofiq.

3.4. Maktab ijodiy birlashmalari o‘quvchilari uchun tanlovlar, festivallar, olimpiadalar va konferensiyalar

Tanlov tadbirlari — iqtidorli va iste’dodli bolalar hamda yoshlarni aniqlash va qo‘llab-quvvatlash tizimining muhim qismi bo‘lib, ular ilmiy-tadqiqot, muhandislik-texnik, tasviriy san’at, sport va boshqa yo‘nalishlarga qiziqishni rivojlantiradi

Muhim

Bolalar va yoshlar iste’dodini aniqlash, qo‘llab-quvvatlash va rivojlantirishning samarali tizimini shakllantirish, adolat, umumiylik, o‘zini anglash va barcha o‘quvchilarning kasbiy yo‘naltirilishiga asoslangan holda rivojlantirish — 2030-yilgacha bo‘lgan milliy maqsadlarning muhim ko‘rsatkichlaridan biri hisoblanadi.

O‘quvchilarni tanlov harakatiga jalb qilish quyidagilarni rivojlantiradi:

- maxsus qobiliyatlar;
- ijodiy salohiyat;
- motivatsiya va yutuqqa intilish;
- shaxsiy faollik va sifatlar;
- aniq faoliyat turlarini o‘zlashtirish uchun zarur ko‘nikmalar;
- predmet sohalari bo‘yicha bilimlar;
- tanlov yo‘nalishiga mos san’at turlari va badiiy ijod janrlari bo‘yicha ko‘nikmalar.

Bolalar tanlov harakatining rivojlanishi o‘quvchilarning ma’naviy-axloqiy va fuqarolik tarbiyasi sohasidagi imkoniyatlarini kengaytirishga, o‘zini anglashni rivojlantirishga va ularni ijtimoiy ahamiyatli faoliyatga jalb etishga xizmat qiladi, shuningdek bilvosita pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga va ta’lim dasturlarining sifatini yuksaltirishga ta’sir ko‘rsatadi.

Iqtidor va iste’dodlarni aniqlash, qo‘llab-quvvatlash hamda rivojlantirish tizimi

Bolalar va yoshlarning qobiliyatlari, iqtidori hamda iste’dodlarini aniqlash, ularni qo‘llab-quvvatlash va har tomonlama rivojlantirish tizimining samaradorligi O‘zbekiston Respublikasi davlat organlari, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari hamda ta’lim muassasalari faoliyati samaradorligining muhim ko‘rsatkichlaridan biri hisoblanadi.

Muhim

O‘zbekistonda iqtidorli bolalar va yoshlarni aniqlash, qo‘llab-quvvatlash hamda rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Shu maqsadda ta’lim tizimida fan olimpiadalari, turli ko‘rik-tanlovlar, intellektual musobaqalar va innovatsion loyihalar keng yo‘lga qo‘yilgan.

Iqtidorli bolalar va yoshlarni aniqlash, qo‘llab-quvvatlash hamda rivojlantirish tizimi ko‘p bosqichli va o‘zaro bog‘liq tuzilma sifatida faoliyat yuritadi. Mazkur tizim ta’lim sohasidagi vakolatli davlat boshqaruvi organlari, ixtisoslashtirilgan ta’lim muassasalari, fan olimpiadalari va tanlovlarni tashkil etuvchi tuzilmalar, “Kelajak markazlari”, Prezident, ijod va ixtisoslashtirilgan maktablar hamda yoshlarning qobiliyat va iste’dodini rivojlantirishga xizmat qiluvchi boshqa ta’lim tashkilotlarini qamrab oladi.

Iqtidorli bolalar va yoshlarning intellektual, ijodiy va sport salohiyatini ro‘yobga chiqarish hamda rivojlantirish maqsadida quyidagi tadbirlar tashkil etiladi:

- olimpiadalar;
- intellektual va (yoki) ijodiy tanlovlar;
- jismoniy tarbiya va sport tadbirlari;
- qobiliyat va qiziqishlarni rivojlantirishga qaratilgan tadbirlar;
- badiiy ijod va sport mashg‘ulotlari;
- ilmiy-tadqiqot faoliyati;
- ilmiy bilimlar, ijodiy va sport yutuqlarini ommalashtirishga qaratilgan tadbirlar.

Bu faoliyatni amalga oshirishda quyidagi tuzilmalar ishtirok etadi:

- ixtisoslashtirilgan ta’lim muassasalari;
- iqtidorli yoshlarni qo‘llab-quvvatlash va rivojlantirish markazlari;
- “Kelajak markazlari”;
- bolalar va o‘smirlar sport maktablari hamda sport ta’lim muassasalari;
- fan, ijod va innovatsiyalar yo‘nalishidagi to‘garak va markazlar.

Tanlov va olimpiada tadbirlariga turli toifadagi bolalar va yoshlarni keng jalb etishga alohida e’tibor qaratiladi, jumladan:

- umumiy o‘rta, o‘rta maxsus va professional ta’lim muassasalari o‘quvchilari;
- nogironligi bo‘lgan bolalar va yoshlar; yetim hamda ota-ona qaramog‘idan mahrum bo‘lgan bolalar;
- ijtimoiy himoyaga muhtoj oilalar farzandlari; olis va chekka hududlarda istiqomat qiluvchi o‘quvchilar;
- fan, sport, san’at va boshqa yo‘nalishlarda yuqori natijalarga erishayotgan iqtidorli yoshlar.

Alohida qobiliyat namoyon etgan shaxslar to‘g‘risidagi davlat axborot resursi shakllantiriladi va yuritiladi — unga fan olimpiadalari, tanlovlar, musobaqalar, ilmiy-loyiha faoliyati, ijodiy va sport yutuqlari natijasida alohida qobiliyat namoyon etgan o‘quvchilar to‘g‘risidagi ma’lumotlar kiritiladi.

Muhim

Olimpiadalar, tanlovlar va boshqa nufuzli tadbirlar g‘oliblari hamda sovrindorlari to‘g‘risidagi ma’lumotlar alohida qobiliyat namoyon etgan shaxslar davlat axborot resursiga kiritiladi. Mazkur ma’lumotlardan iste’dodli yoshlarni qo‘llab-quvvatlash, stipendiyalar va grantlar ajratish, maxsus ta’lim dasturlariga saralash hamda qonunchilikda nazarda tutilgan boshqa rag‘batlantirish choralarini qo‘llashda foydalaniladi.

Iqtidorli yoshlarni rag‘batlantirish tizimi qonunchilikda belgilangan tartibda amalga oshirilib, u quyidagi shakllarni o‘z ichiga olishi mumkin:

- stipendiyalar va grantlar;
- ta’lim dasturlariga maqsadli yo‘naltirish;
- maxsus tayyorlov va rivojlantirish dasturlari;
- qonunchilikda belgilangan boshqa rag‘batlantirish choralari.